

Lastige en jachtige keuzes op eerste dag Festival a/d Werf

Hamlet beloont hollen en draven

**Festival
a/d
Wurf**
Utrecht 22-31 Mei '97

Tien dagen is Utrecht in de ban van het Festival aan de Werf. Een ploeg verslaggevers mengt zich tussen de toeschouwers, op zoek naar mooie, verrassende, ontroerende en hilarische momenten. Zij doen daar persoonlijk verslag van.

Door Max Smith

Utrecht/Maarssen -Zoals het voor een vakantie-ganger een aangename bezigheid is om in reisdagen te neuzen, zo plezierig is het voor een theaterliefhebber - die het avontuur niet schuwt - om het programma-overzicht van het Festival a/d Werf in Utrecht te besfunderen.

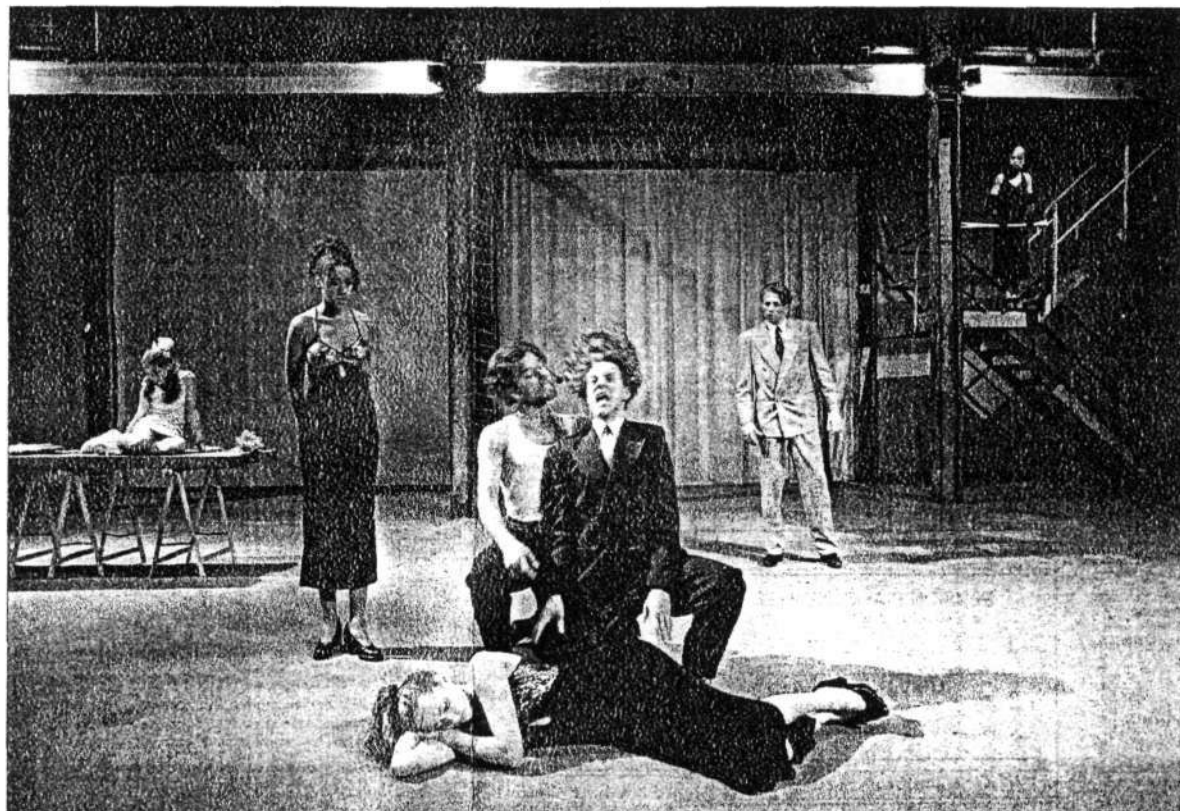
Het is ieder jaar weer lastig om keuzes te maken: er is veel te zien wat interessant is. Vooral wanneer je op één dag zo veel mogelijk voorstellingen wilt bijwonen, loop je het risico jezelf voorbij te lopen.

Dat gebeurde gisteren prompt op de openingsavond. Volgens het agenda-overzicht sluit het zo mooi op elkaar aan: om zes uur eerst naar 'Tekst vanuit 1 boom of 2', dan om zeven uur 'Eenvoudig Wereldbeeld', en om negen uur Hamlet.

Als fervente theaterbezoeker is in de loop der jaren geen locatie meer vreemd: een voorstelling in een kas, in een autosloperij, in een afbraakpand, op een boot, onder een viaduct. 'Tekst vanuit 1 boom of 2' voegt daar een nieuwe variant aan toe: een project van steeds tien minuten in een boom in park Oog en Al.

Te laat

Door een combinatie van avondspits, koopavond waardoor de parkeerplaatsen in het centrum vol zijn en het autohijven houden van de Utrechtse binnenstad kwam ik dik te laat aan op het Neude, waar de toegangskaartjes opgehaald moes-

Beeld uit de zeer aanbevelenswaardige voorstelling Hamlet van Jeroen Kriek in een van de oude fabriekshallen van het voormalige UTD-complex in de industriewijk van Maarssen. (Foto UN/AC-Brand Overeem)

ten worden. Dit betekent: ook te laat voor Tekst vanuit boom 1 of 2; ruimschoots op tijd voor Eenvoudig wereldbeeld. Het nog lege maar desondanks uitnodigende terras van de festivaltent deed naar een pilsje snakken.

Misverstanden omtrent de reservering van een passe-partout en de toegangsbewijzen en het klaren ervan vergden zoveel tijd dat we als nog naar het pand van Genootschap Kunstliebe in de Nobelstraat moesten draven. Geen pilsje dus.

Op zo'n eerste dag verloopt nog niet alles even vlekkeloos. Eenvoudig wereldbeeld begon ruim een kwartier later dan vermeld (het nerveuze jachten en jagen was dus achteraf gezien niet nodig geweest)

en duurde veel langer dan de aangegeven speelduur van een uur. Ook gevoelsmatig leek er geen eind te komen aan de vertolking van Magne van den Berg en Maartje Vos de Waal. Ze spelen twee elkaar liefhebbende vrouwen die doende zijn hun nieuwe behuizing op te knappen. Een bovenruimte in Kunstliebe is volgestouwd met verhuisdozen en de vloer is bezaaid met rosmiddel.

Verbaasd

Het is net alsof het handjevol toeschouwers het twaalf met een on-verwacht bezoekje komt verblijden. Het tweetal kijkt verbaasd op van hun werkzaamheden en er worden stoelen bij elkaar gezocht. Daarna gaan ze in alle rust door

met het overleggen wat voor kleur de kamer moet hebben, of er wel of geen muur uitgebroken moet worden, met het opruimen van de troep. In hun weinig opzienbarende verrichtingen en gesprekken schuilt iets van elkaar willen overheersen, het verlangen naar het scheppen van een eenvoudig wereldbeeld om hun levensangsten te bezweren. Maar bijster veel drama zit er niet in, waardoor deze nagespeelde alledaagse realiteit snel begint te vervelen.

Na anderhalf uur hou ik het voor gezien. Wat destoe pijnlijker is, want schielijk wegschuiven is er niet bij: gaat langs de spelers de kamer uit. Het moet wel: er rest nog twintig minuten om naar Hamlet van Jeroen Kriek in Maarssen te rijden;

minus tien minuten om naar de auto te lopen. Er gaat vanuit Paviljoen Neude een festivalbus naar die locatie, maar die is reeds om half negen vertrokken. Ook om eventueel een parkeerbon te voorkomen, gaat het dus weer verder. Met gezwinde spoed.

Zegen

Ook bij Hamlet is het ineens een zegen dat er ver over tijd met de voorstelling wordt begonnen. Een theatrale belevenis in een uitverkochte hal. Jeroen Kriek heeft een uittreksel gemaakt, waarin de betekenis van deze klassieker van Shakespeare volledig tot zijn recht komt om het vervolgens in een eigentijdse interpretatie te presenteren. Daarbij speelt de muziek en de mi-

se-en-scène een veelbetekende rol. Hamlet is geen twijfelbaar, maar een overspannen zwartkijker die weinig vertrouwen heeft, in de toekomst noch in God.

Raadsheer Polonius is een racistische omhooggeschoten plebejer, die zich er over beklagt dat er te veel buitenlanders in het land zijn. Alles, met de televisie voorop, is show tegenwoordig. Daarom zijn Rosencrantz en Guildenstern twee dartele en swingende show-girls.

Maar de grote, drie verdiepingen tellende in onbruik geraakte en verwaarloosde fabriekshal maakt in combinatie met het kwalitatief bovenmatige spel duidelijk: dat er 'something rotten' is in de huidige samenleving.

Stampende house in Hamlet-versie voor jong publiek

Voorstelling: Hamlet, door Festival a/de Werf en Growing Up in Public. Regie: Jeroen Kriek; toneelbeeld: Marianne Burgers; spel: Paul van Soest, Niels Horeman e.a. Gezien: 24/5 Westkanaaldijk 7, Maarssen. T/m 31/5 aldaar; tournee volgt dit najaar. Vertrek per bus naar locatie: een uur voor aanvang vanaf paviljoen Neude in Utrecht. Inlichtingen: 030-2315355.

DOOR ANNERIEK DE JONG

Op een mooie zaterdagavond stroomt 'UTD BV', een voormalige veevoederfabriek in Maarssen, vol met jongeren. Zij komen naar een *Hamlet* kijken die grotendeels door leeftijdgenoten gespeeld wordt en die door de eveneens jonge regisseur Jeroen Kriek voorzien werd van de slogan 'Het mes in klassieke teksten'.

Kriek maakt zijn belofte waar: deze *Hamlet* voor het Festival aan de Werf is bijna net zo flitsend als een videoclip. Gevleugelde kreten als *Tsjakka!* vervangen Shakespeares verzen en nerveus ronddraaiende lichtbundels geven kasteel Elsenor het aanzien van een danspaleis — in de scène bijvoorbeeld waarin een begrafenis naadloos overgaat in een bruiloft.

De koning is gestorven en na een korte toespraak kan het feest beginnen: de kersverse weduwe trouwt met de broer van de koning, met de machtsgeile lafaard Claudius. Moet kunnen, zo is het leven, geen gezeur alsjeblieft, snauwt de koningin tegen haar puberzoon Hamlet. Want hij dreigt de pret te bederven. Openlijk veracht hij de hypocrisie, de corruptie en de moorddadigheid van de bende die zichzelf koninklijk noemt en als de geest van de dode hem beveelt de moord op zijn vader te wreken, vervalt hij in geraaskal over de nakende apocalyps. Het liefst zou hij in een vliegende schotel stappen om de weerzinwekkende keten van moord en doodslag te doorbreken, maar helaas is hij gedoemd om zelf een rol in het treurspel te spelen.

'Liefde en warmte en geluk zijn er om te worden verneukt door het kwaad, weet je wel.' Dat zegt hij te-

gen Ophelia (Liesje Knobel, een piepjonge scholiere met beugel), precies op het moment dat zij hem haar liefde bekendt.

Hij (Niels Horeman) stoot haar ruw van zich af, schiet in blinde woede haar vader Polonius neer en drijft het meisje tot zelfmoord. Met een monoloog uit Heiner Müllers *Hamletmachine* beëindigt zij haar bestaan.

Drie doden vallen er in Krieks *Hamlet*, in plaats van de negen in Shakespeares origineel, maar dat geringere dodental maakt de geactualiseerde versie nog niet tot een vrolijk geheel. De hovelingen Rosenkranz & Guildenstern zorgen hier elke keer voor een vlekkeloze crematie; mooie meiden zijn het die tijdens het opruimen van de lijken verveeld over het uitgaansleven babbelen.

De meerderheid, daar komt Krieks boodschap op neer, denkt

FESTIVAL AAN DE WERF

in onze verrotte maatschappij te kunnen overleven door zelf verrot te zijn. En de enkeling die zich verzet raakt al gauw in zijn woede verstrikt.

Je aanpassen of je niet aanpassen, *that's the question*, hoe pijnlijk. De regisseur zegt niet dat rebellie geen zin heeft: zijn sympathie gaat duidelijk uit naar Hamlet, die tenminste nog onder de kilheid van de volwassenen lijdt. Alleen bereikt hij niks fraais met zijn wilde protest: de prins heeft immers twee van de drie doden op zijn geweten... Hoe hij zich dan wel had moeten gedragen, hoe je je als fatsoenlijk mens überhaupt gedragen moet, daarop geeft Kriek geen antwoord.

Schaamteloos gebruikt hij effecten uit de populaire cultuur — van deuntjes uit *The Godfather* tot en met *stampende house*. Dat een dermate simplistische *Hamlet* desondanks emoties opwekt en zelfs aan het denken zet is meer dan ik had durven hopen.

Kriek raakt spoor bijster met Hamlet

Algemeen Dagblad
26 mei 1997

toneel

Voorstelling: *Hamlet*.
Teksten: Shakespeare,
Müller, Kriek. Bewerking en
regie: Jeroen Kriek. Spelers:
Niels Horeman, Paul van
Soest, Henk Huisman e.a.
Gezien in Festival a/d Werf,
Utrecht. Aldaar t/m 31-5.
Reserveren: 030-2315355

Door Eddy Geerlings

UTRECHT - Theatermaker Jeroen Kriek heeft *Hamlet* onder handen genomen. Bij sommige personages richt hij zich op de buitenkant. Zo zijn Rosenkrantz en Guildenstern twee sexy dames die de doden mogen afleggen. Ophelia is nog een kind en haar broer Laërtes is mismaakt ter wereld gekomen.

Bij anderen is de binnenkant aangepakt. Hamlets moeder Gertrud is een helleveeg en huisbediende Polonius een gevaarlijke burgerman die zich beklaagt omdat hij geen pak melk meer kan kopen in z'n eigen taal. Claudius en Horatio zijn kleurloos geworden.

Hamlet zelf loopt rond als een 'angry young man'. Wanneer Ophelia hem haar dagboek laat lezen waarin staat dat zij verliefd op hem is, steekt hij als reactie daarop een lange monoloog af waarin hij God verwijt dat deze niets weet te maken van de door hem geschapen wereld.

De voorstelling maakt de indruk dat Kriek geen goed concept had en onderweg het spoor is kwijtgeraakt. Shakespeare's *Hamlet* vereist, ook bij een ingrijpende bewerking, veel geduld en dat lijkt hier te ontbreken. Daarom heeft Kriek er ook de ingedikte en agressieve teksten uit *Hamletmachine* van Heiner Müller bij gehaald. Die schrijft: 'Ik was Hamlet, ik doe niet meer mee'. Met zo'n zin kun je er ieder moment mee ophouden. Dat gebeurt dan ook al na ruim een uur.

De titel *Hamlet* is te veel eer voor deze onaffe bewerking. *Hamletmateriaal*, meer is het niet, en dat dan nog aan de oppervlakkige kant.

Drama Diana geeft Hamlet een onverwachte verdieping

Van onze medewerker
HANS KOTTMANN

AMSTERDAM/IJMUIDEN — 'Hamlet'. Vier acteurs van de Amsterdamse toneelschool studeerden met dit beroemde Shakespearestuk af in een decor van bierkratjes. Jeugdtheatergroep Huis aan de Amstel speelt het ook. Binnenkort komt de versie van toneelgroep De Trust en dan is er nog de film van Kenneth Branagh, die vorige week de Nederlandse première beleefde. Theatermaker-regisseur Jeroen Kriek, die een Hamlet met jongeren maakte, heeft de 'hype' ook gesignaleerd: „Ik meen dat het nu zelfs ergens Hamlet-week is.”

Het is na 'Faust', 'Antigone', 'Jezus', 'Andromache' en 'Openbaringen' geen publiek geheim meer dat Kriek theaterproducties met jongeren maakt. „Het maken van voorstellingen voor en met jongeren gebeurt bijna niet. Ik vind dat het er ook vaak te voorzichtig aan toe gaat. Dat hand in hand op weg naar een betere wereld, daar geloof ik niet in.”

Kriek: „Het kraken van klassiekers is mijn manier om de geheimen van de mythen van onze samenleving open te breken. Ik werk daarvoor het liefst met jongeren. Niet omdat

ze schattig zouden zijn of in de kunsten opgevoed moeten worden, maar omdat ze iets te bieden hebben. Gretigheid van spelen, geen toneelmaniertjes, geen ironie, maar een totaal verbond met inhoud van tekst. Ze stellen me in staat tot de bodem van een (klassieke) tekst te gaan en op te zoeken wat die nu voor deze generatie te zeggen heeft.”

Cabaret

Jeroen Kriek: „Daarbij zijn alle theatrale middelen geoorloofd: van cabaret tot rockbands.” Waar nodig schrapt hij teksten en voegt nieuwe toe. In dit geval zijn dat fragmenten uit Heiner Müllers 'Hamletmachine' en de film 'Naked'. „Uit die film komt het fragment waarin de hoofdpersoon een lang verhaal vertelt aan de bewaker over hoe de wereld in elkaar zit. Dat is een uitvergroting van To be or not to be. Onze Hamlet is een destructief baasje. Het ligt tamelijk ver van Shakespeare af, hoewel hij wel af en toe voorbij komt.”

„Al mijn voorstellingen zijn Hamlets. Ze zijn zwart, maar ook hoopvol. Ze gaan over het zoeken naar identiteit en stellen vragen als wie ben ik, waar sta ik?”, zei Kriek twee jaar geleden in deze krant.

„Toen had ik net een Hamlet op scholen gedaan. Daar konden leerlingen instappen om een andere wending aan het verhaal te geven. Ik kon hen laten zien dat ze zich kunnen verzetten.”

Netvlies

Kriek: „Deze voorstelling wordt je op het netvlies gedrukt. Als kijker vraag je je af in hoeverre Hamlet volgens een complottheorie denkt: is zijn vader nu vermoord door zijn oom of zit dat in zijn eigen kop? En Ophelia bij voorbeeld is een twaalfjarig meisje dat haar eigen weg gaat, maar er uiteindelijk geknakt uit stapt.”

Pas je je aan of niet, dat is dus de vraag, maar geen weet voor Kriek. Hij laat het (puber)leven als draaikolk van uitersten zien. Zo dweilt een begrafenis naadloos over in een houseparty en babbelen de hovelingen Rosencrantz en Guildenstern als Spice Girls-achtige glamour bitches tijdens het opruimen van de lijken verveeld over het uitgaansleven.

„Zij zijn de kraaien van de voorstelling. Ze hebben een commentaarfunctie... De begrafenis van Diana is min of meer een cadeautje. Een koningsdrama van de bovenste plank dat de voorstelling abso-

luut een verdieping geeft. Hamlet begint met een begrafenis, het rouwproces krijg je er gratis bij. De spelers staan op rij voor het publiek, je hoort mooie muziek. Het is net alsof je in Westminster Abbey zit. Je ontkomt er niet aan om daaraan te denken. Je voelt de intrige, je voelt de speldenprikken.”

Grensgebied

Growing up in Public, deze 'theaterfirma' die tevens huisgezelschap is van de Utrechtse School, maakt voorstellingen op het grensgebied van toneel en kleinkunst. De leden weten zich onderling verbonden door het schrijven van teksten die ze vaak zelf spelen en/of regisseren. (In)directe communicatie met het publiek staat voorop. Voor het eind van het seizoen staat een samenwerkingsproject met de groep Suver Nuver op het programma: 'Sevenup'. Kriek: „We voelen affiniteit met elkaars werk, we putten beiden veel uit onszelf. Dit zet beide groepen even onder schot. Het moet een heftige vrijage worden.”

Growing up in public speelt Hamlet met jongeren. Regie: Jeroen Kriek. Te zien: AMSTERDAM, Frascati t/m 13 september, De Krakeling, 13 november; IJMUIDEN, Witte Theater, 9 oktober.

Regisseur Kriek maakt van Hamlet zelfzuchtige zwartkijker

Shakespeare-drama bekleed met klatergoud

AMSTERDAM, vrijdag
Aanvankelijk lijkt het een feestje, al druipet de gezelligheid er nu niet bepaald vanaf. Zelfs van de koffietafel, ruim voorzien van kleffe plakjes cake, kan het gemengde gezelschap niet vrolijker worden. Geen wonder, de koning is dood. U begrijpt dus wel, de stemming is wat bedrukt.

Dit vormt de prelude voor een vrije bewerking van het Shakespeares klassieke drama 'Hamlet'. Al snel wordt duidelijk dat regisseur Jeroen Kriek, verbonden aan de theaterfirma 'Growing up in Public', méér heeft gedaan dan het mes zetten in de oorspronkelijke tekst. Het stuk is gewoonweg door de gehaktmolen gehaald. Daarbij schroomde Kriek er niet voor nog het een en ander toe te voegen. Het leverde een totaal andere 'Hamlet' op, maar wel een vol zeggingskracht.

De treurnis om de dood van de koning is in dit stuk geen lang leven beschoren. Doodgegaan plaats vergaan, zo redeneert Claudius, de broer van de overledene. Hij trouwt de koninklijke weduwe Gertrud, ontfermt zich over de kroon en gaat over tot de orde van de dag.

Meedogenloos

Zo niet prins Hamlet, de zoon van de dode koning. Zwelgend in verdriet — of is het zelfmedelijden? — verdenkt hij oom Claudius ervan de hand te hebben in zijn vaders dood. Zijn gevoelens verteren hem, hij kotst zijn zwartgalligheid uit over iedereen die te dichtbij komt. Zelfs over zijn moeder, zelfs over de jonge Ophelia, juist op het moment dat zij hem aarzelend haar liefde bekendt. Hamlet verwijt de mensen in zijn omgeving oppervlakkigheid. Hij vindt hun pogingen om de draad weer op te pakken huchelachtig en futiel en maakt daar op hardhandige wijze een einde aan.

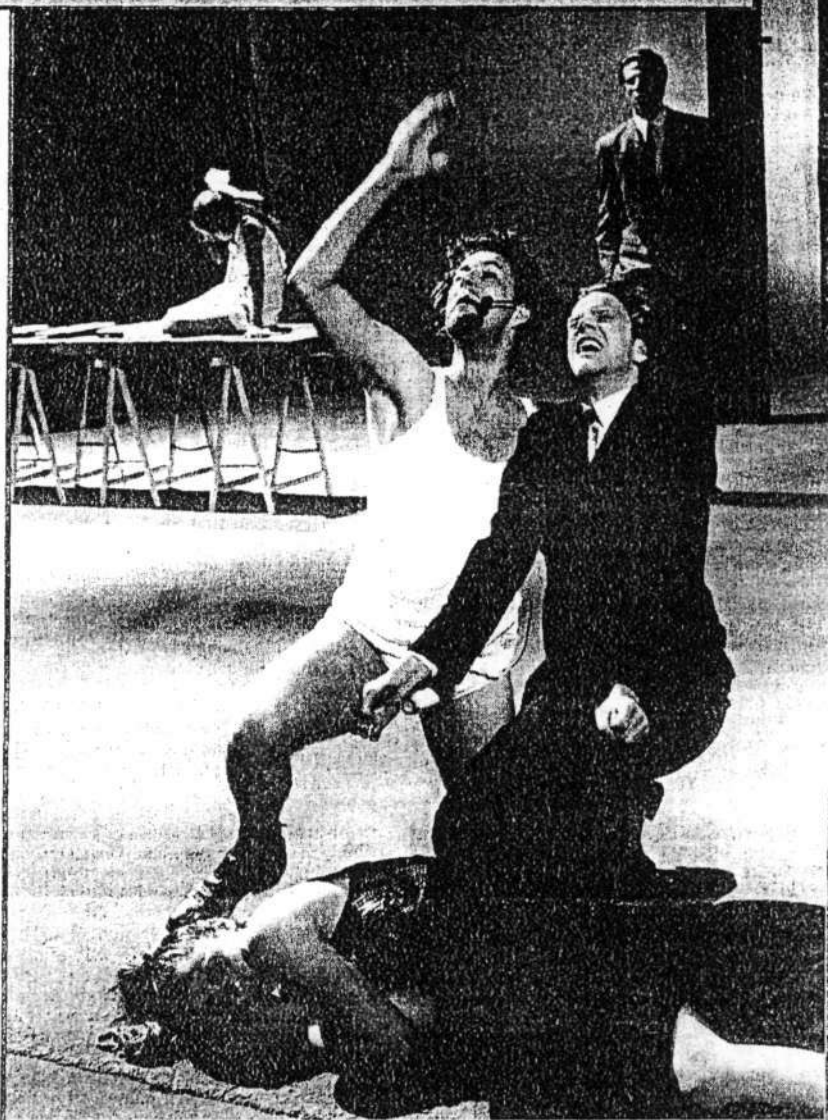
Hoe dramatisch de ontwikkelingen ook zijn, echt zwaarwichtig wordt de voorstelling nergens. Tal van theatrale vondsten maken het verhaal niet alleen luchtiger, maar zetten het ook in een hedendaags perspectief. Het huwelijk van Claudius en Gertrud is een houseparty achter gesloten deuren. Rosencrantz en Guildenstern, twee vrolijk babbelende hofdames die onder meer verantwoordelijk zijn voor het hoorbaar dicht-

schreeven van de diverse doods-kisten, doen dat inglitterend showkostuum. Het maakt Hamlets klacht over oppervlakkigheid angstig actueel.

In mei van dit jaar beleefde deze voorstelling haar première op het Utrechtse Festival a/d Werf. Een afgedankte veevoederfabriek vormde toen zowel de speelplek als het decor. Nu dit seizoen weer de overstap naar het reguliere theater is gemaakt, tonen de voornamelijk jonge acteurs zich nog wat onwennig. Dat doet echter weinig af aan de kwaliteit van het gebodene. Opvallender is een zekere ritmische onevenwichtigheid. De afronding voelt erg abrupt in vergelijking met de gestage aanloop. Misschien was dat eigenlijk wel te verwachten. Krieks Hamlet verrast op vele fronten.

Marco Weijers

'Hamlet' van Growing up in Public is vanavond en morgenavond nog te zien in Theater Frascati.

Hamlet (Niels Horeman, links) reconstrueert de dood van zijn vader en dwingt oom Claudius (Sal Kroonenberg) tot treuren, terwijl een van de hofdames er voor lijf bij ligt. FOTO: GIJS HAAK

Hamlet afgestoft en versneden

Het is zo'n beetje traditie dat het jonge Utrechtse theatercollectief Growing up in Public met premières op het Festival aan de Werf in de Domstad staat. Dat gebeurde vorig jaar met een soort soapversie van het klassieke verhaal van Andromache uit de Ilias van Homerus onder regie van Jeroen Kriek. Dat is overigens een ander vast gegeven van Growing up in Public: dat Jeroen Kriek binnen het collectief de klassiekers kraakt.

En zo was het afgelopen voorjaar in Utrecht inderdaad de nieuwste productie van het theatergezelschap te zien. Opnieuw met Kriek op de regisseursstoel. Ditmaal was het Hamlet die onder het mes ging. Een maand of wat eerder zagen we overigens nog een hele andere kant van het gezelschap toen Growing up in Public in de Toneelschuur stond met *De Verminkten*, een stuk van de Tjechische schrijver Hermann Ungar in een bewerking van regisseur Don Duyns - een huiveringwekkend drama over een vrouwschuwe man die uit pure angst zijn hospita onthoofd.

De bewerking van *Hamlet* bereikt nu de regio. Het stuk staat op donderdag 9 oktober in het Witte Theater in IJmuiden. Shakespeare versneden zeg maar. Een klas-

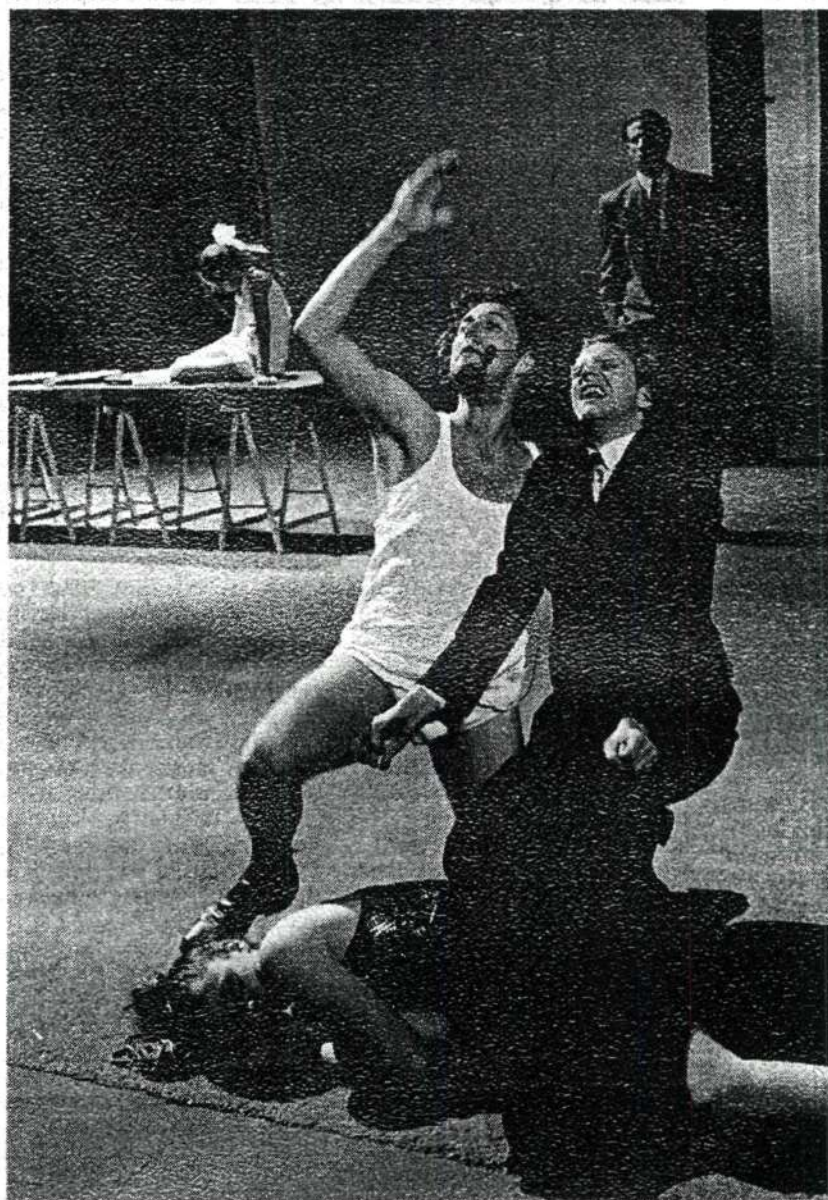
sieker van het stof ontdaan en messcherp als een videoclip neergezet, grotendeels door nog zeer jonge acteurs. Een jongen wordt ondanks zichzelf door de anderen tot Hamlet gebombardeerd en ziet een slachveld aan intriges aan zich voorbijtrekken. Als in een Lunapark worden de acteurs overvallen door onvoorspelbare situaties die steeds weer een andere wending nemen.

Denk overigens niet dat Kriek respectloos met de theaterklassiekers omgaat, er de botte bijl inzet. De bijl van Kriek hakt behoorlijk, maar bot is hij niet. De vraag die de jonge regisseur zich steeds stelt: wat hebben deze klassiekers de (jonge) mensen van nu te vertellen? En daarvoor ontrafelt hij, schrapt hij, herschrijft hij en past hij de teksten drastisch aan aan het moderne taalgebruik.

Hamlet van Growing up in Public begint donderdag om 20.30 uur. Lezers van deze krant krijgen korting op de toegangsprijs, zie daarvoor de bon onderaan de pagina. Voor wie wel wil maar niet kan op donderdag de negende: het stuk is op 12 december nogmaals hier in de buurt, in theater De Luifel aan de Herenweg in Heemstede.

Growing Up in Public
is donderdag in het
Witte Theater met de
voorstelling Hamlet.

FOTO • GJIS HAAK

Haarlems Dagblad
6 oktober 1997

Growing up in Public naar IJmuiden en Haarlem

Hamlet in houseversie

H D 7/10/97

THEATER • RECENSIE
MARGRIET PRINSEN

Growing up in Public. Hamlet. Regie: Jeroen Kriek. Spel: Andrea ter Avest, Aafke Buringh, Niels Horemans, Henk Huisman, Liesje Knobel, Sal Kroonenburg, Onyema Onwuka, Job Raaijmakers en Paul van Soest. Gezien: Amsterdam, Frascati, 11/09. Te zien: Witte Theater, IJmuiden, 9/10.; Haarlem, Tooneelschuur, 26/11.

Zachtjes klinkt het 'In de gloria'. Op een lange, houten tafel staan koffiekopjes, een thermoskan en schalen met cake gereed en voor daarna alvast een paar flessen van iets sterkers. Al snel blijkt dat er geen sprake is van een verjaardagsfeestje; er wordt een begrafenis gehouden. Hamlet's vader is plotseling gestorven en de kersverse weduwe laat zich ondersteunen door Claudius, de broer van de overledene die een grafrede spreekt, waar de hypocrisie vanaf druipet.

Jeroen Kriek regisseert zijn Hamlet onder het motto 'Het mes in klassieke teksten.' In deze voorstelling laat hij het gevleugelde begrip 'Tsjakka'

vele verzen van Shakespeare vervangen en worden ook citaten gebruikt van Heiner Müller, uit diens *Hamletmaschine*, en uit Mike Leigh's film *Naked*.

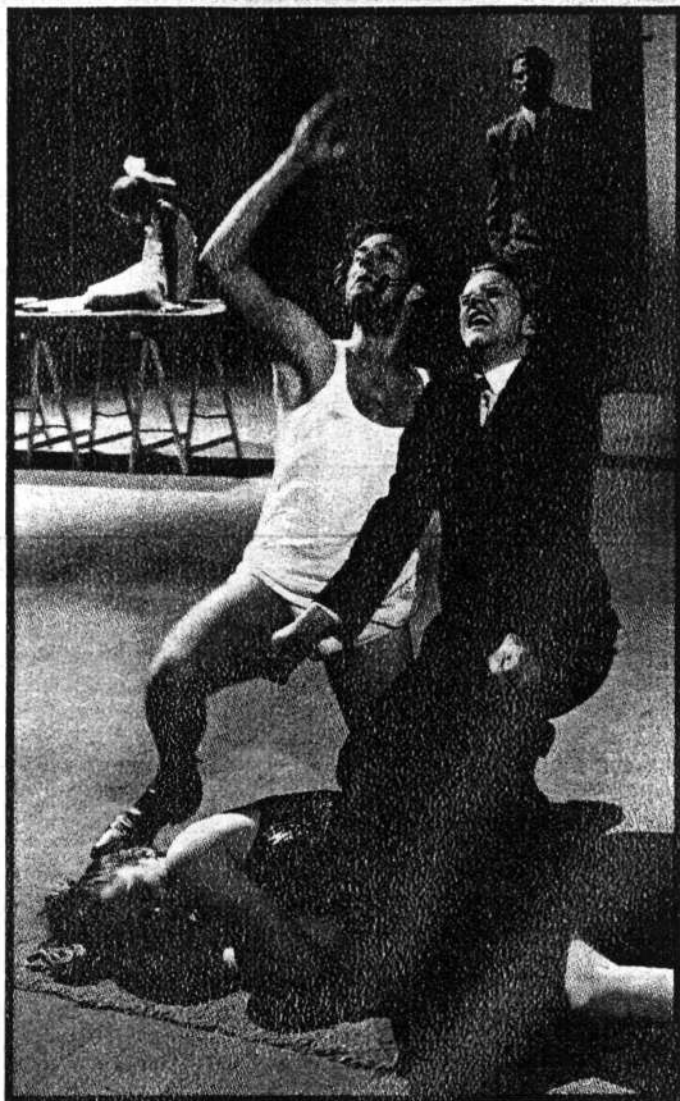
Voor diegenen die op zoek zijn naar de schoonheid van de Shakespeareaanse dichtregels, geïnteresseerd in de psychologische benadering van de Hamletfiguur of benieuwd naar de behandeling van de beroemde strofen als 'to be or not to be', zal deze voorstelling absoluut een teleurstellende ervaring zijn. De beroemde monologen ontbreken zelfs geheel en al.

Wat er wel te beleven valt, is een daverende show, waarin het huwelijk van Claudius met Hamlet's moeder wordt gevierd als een houseparty, het beroemde duo Rosencrantz en Guildenstern optreedt als twee glamour bitches in gewaagde cocktailjurkjes en er in een razend tempo door de complexe stof heen wordt gewalst.

Niet altijd zijn de oplossingen die Kriek kiest even ele-

gant of doeltreffend - zo is de scène waarin de vader van Hamlet als geest verschijnt heel zwak opgelost door Hamlet zelf te laten spreken, maar hij slaagt er wel in met een frisse, eigentijdse aanpak toch iets van de essentie van Hamlet over te brengen. De scène waarin hij Claudius ontmaskert als de moordenaar van zijn vader, wordt gebracht als een stampende zaterdagavondspelshow, maar roept wel degelijk emotie op. Zoals ook de lange monoloog die Hamlet houdt tegen de piepjonge Ophelia over de naderende apocalyps tot nadenken stemt: 'Liefde en warmte en geluk zijn er om te worden verneukt door het kwaad, weet je wel'.

Deze Hamlet is een zoektocht van een jongen die zich wanhopig en tevergeefs probeert te onttrekken aan de keten van moord en doodslag die de geschiedenis vormt en waar hij onherroepelijk deel van uitmaakt.

UIT! Den Bosch en Vught
Oktober 1997

HAMLET EN DE HARTEKLOP VAN DE HOUSEPARTY

Hoeveel beats per minute zou het hart van Shakespeare bij leven slaan, als hij zijn Hamlet in de uitbundige versie van regisseur Jeroen Kriek zag? Toch gauw zo'n 180. Er is flink het mes gezet in de klassieke tekst, deuntjes uit *The Godfather* en housenummers klinken op en en de negen jonge acteurs bewijzen - wars van dikdoenerij - waartoe hoogmoed, hyprocrisie en krijgszucht nog immer leiden.

In deze frisse *Hamlet* zint de gelijknamige zoon van de vermoorde koning op wraak. Zijn moeder, de kersverse weduwe, schurkt zich al snel tegen de machtsbeluste *nitwit* Claudius aan. Moet kunnen, sneert moeder tegen haar zoon - die roet in het eten dreigt te gooien. Zijn woede over de corrupte varkensstal waarin het hof is veranderd, mondt uit in een moordpartij. Om stil van te worden? Nee. De hovelingen die de lijken opruimen, babbelen tijdens hun werk vrolijk over het uitgaansleven.

In deze *Hamlet* - een Utrechtse productie van Huis a/d Werf en Growing up in Public - werpt Jeroen Kriek bij herhaling de vraag op of je je moet aanpassen of niet, wil je het tranendal van de volwassenheid overleven. Hij hoedt zich evenwel voor moralisme of nihilisme en laat zijn vragen onbeantwoord rond dansen in nerveuze lichtbundels. Zo verandert het theater in respectievelijk een houseparty en een televisieshow. Maar het eeuwige verlangen naar ontsnappen blijft.

NRC: "Kriek maakt zijn belofte waar. Deze Hamlet is bijna net zo flitsend als een video-clip." Utrechts Nieuwsblad: "Een theatrale belevenis in een uitverkochte zaal", Trouw: "Krachtig. [...] De jonge acteurs spelen met overtuiging."

ZATERDAG 18 OKTOBER 21.00 / THEATER BIS / HUIS A/D
WERF PRODUCTIES I.S.M. GROWING UP IN PUBLIC /
HAMLET / THEATER / 19,50 / CJP / P65 / HOGESCHOOL-
PAS / C'ART VOOR ÉÉN PERSOON OF BISPAS 15,-

Een figuur van alle tijden

NRC-Handelsblad
8 januari 1998

Hamlet, het 'stuk der stukken', is voor elke generatie regisseurs een verrukking én een hachelijk avontuur. De een maakt er een politiek drama van, de ander een liefdestragedie, en steeds kleurt de tijdgeest de interpretatie.

Anneriek de Jong

WIE IS HAMLET? Hoe vaak Shakespeare's grote tragedie de afgelopen vierhonderd jaar ook werd opgevoerd, nog steeds stelt de titelheld ons voor raadsels. Sterker nog, hoe dichter wij hem naderen, des te heftiger onttrekt hij zich aan ons begrip. Het is juist zijn ongrijpbaarheid die regisseurs telkens weer ertoe aanzet Hamlet concreet gestalte te geven. Elizabethaans gekostumeerd of doodgewoon in spijkerbroek, gewapend met lans of machinegeweer, gespeeld door een puber, een man of een vrouw: met alle denkbare verschijningsvormen is al geëxperimenteerd. En toch, zolang de tijden veranderen, verandert Hamlet mee. Van buiten en van binnen.

De Hamlet van de jaren negentig is een andere dan die van de jaren tachtig, maar de Hamlet van de jaren negentig bestaat niet. Niet alleen de tijd, ook regisseurs, acteurs en ensembles drukken hun stempel op het meest gespeelde personage uit de Westerse theatergeschiedenis. Hamlet is tegenwoordig nog maar zelden zo'n meer-dan-levens-grote protagonist, zo'n ijdele ster-acteur die afle aandacht naar zich toetrekt ten koste van de overige figuren en spelers. Regisseurs van nu werken met steeds jongere en lang niet altijd even ervaren hoofdpersonen. Ze leggen de nadruk op de relatie van Hamlet met de andere bewoners van kasteel Elsenor, en ook die moeten dus goed uit de verf komen.

Sommige regisseurs laten het bij die onderlinge relaties; zij concentreren zich op het kleinmenselijke drama dat zulke reusachtige problemen in zich bergt — problemen als liefde en verraad, vriendschap en rivaliteit, wraakzucht en verlamende angst. Anderen halen de politiek erbij en geven niet zozeer de gebrekkige aard van de mens maar het verrotte systeem de schuld van wat er op Elsenor misgaat. En er gaat een hoop mis op dat Deense slot. Prins Hamlet moet de moord op zijn vader wreken: zo simpel begint Shakespeare's *revenge tragedy*, die al heel snel ontspoort. De geest van Hamlets vader, pas nog een fiere koning, heeft de zoon die wraakopdracht met naam en toenaam ingefluisterd.

Maar hoe kan de prins nu weten of Claudius, de broer van de oude koning en nu zelf de nieuwe, de moord ook echt heeft gepleegd? Met behulp van een rondreizend groepje acteurs ensceeneert Hamlet een toneelstuk waarin net zo'n moord voorkomt als die waarover de geest van Hamlets vader vertelde. En zie: getroffen wankelt Claudius weg. Maar het duurt nog een hele poos voordat Hamlet zijn stiefvader werkelijk treft, met een steekwapen in plaats van met toneel. In de tussentijd komt bijna iedereen op Elsenor om het leven.

Een uitgebreidere synopsis loopt al gauw uit op een interpretatie — en die kan beter aan vijf regisseurs worden overgelaten. Ze hebben dit decennium allen een opvallende Hamlet op de Bühne gebracht: voor kinderen, voor jongeren of voor een zich volwassende publiek.

2 JEROEN KRIEK

GROWING UP IN PUBLIC

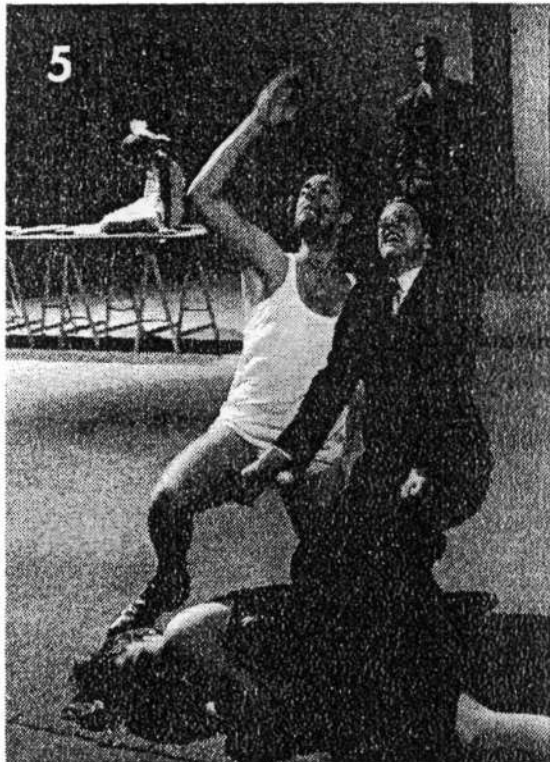
Ook Jeroen Kriek (36) maakte een *Hamlet* met een heleboel jongeren, afkomstig van een gewone middelbare school in Wageningen. Ophelia was een meisje van twaalf met een beugeltje, terwijl twee meiden die net het uitgaansleven hadden ontdekt het duo Rosencrantz & Guildenstern speelden. Krieks *Hamlet*, gemaakt bij het Utrechtse collectiefje Growing Up in Public en afgelopen zomer voor het eerst getoond in het Festival aan de Werf, was nog wat brutaler dan die van Theu Boermans. Van Shakespeare's prachtige taal had Jeroen Kriek weinig heel gelaten; regelmatig riep men 'Daar gaan wij voor!' en 'Tsjakka!'. De voorstelling begon met *house* die door de desolate fabriekshal dreunde, en Rosencrantz & Guildenstern hadden de taak de al snel vallende doden af te voeren. Dat deden zij volmaakt onverschillig, babbelend over disco's en drugs.

Kriek, klaar met de tournee, blikt terug: „Het ging lekker, we hadden bijna altijd een volle bak. En bijna altijd bleven de mensen na afloop stiltejes zitten. We hebben geprobeerd een gevoel over te brengen dat neerkomt op ch... een nogal morbide kijk op de toekomst. Bij de jongeren met wie ik werk, hoef ik echt niet meer aan te komen zetten met mijn idealen uit de jaren zeventig. Zij doen druk mee met het allesoverheersende opportunisme, maar ik veroordeel hen niet: het is volstrekt legitiem dat ze hun best doen zich staande te houden.

„Hamlet beleeft de dingen met een vernauwde blik. Hij gelooft ten onrechte dat Claudius zijn vader vermoord heeft en sleurt iedereen mee de ondergang in. Hij is erg egoïstisch en buitengewoon verwend. Dat zwelgen in eigen leed, en dan ook nog eens pochen met: 'Kijk mij nou eens hoe goed ik het kan verwoorden', dat vind ik onuitstaanbaar. Tegelijkertijd zie je een jongen die zijn vader kwijt is. Een jongen die er helemaal alleen voor staat. In de *Hamlet* gaat iedereen voor zijn eigen toko, en daardoor komen al die mensen nooit bij elkaar. Dat hof is een volkomen verknijpt minimaatschappijtje. We worden tegenwoordig van alle kanten gestimuleerd om egoïstisch te zijn en alleen ons eigenbelang in het oog te houden. Dat maakt ons ontzettend eenzaam.

„Ophelia is degene die nog het meeste investeert in relaties. In onze voorstelling geeft ze Hamlet haar dagboek, ze geeft hem haar liefde. Ze knoopt zich op omdat ze alles kwijt is. Maar wat ik dan weer hoopvol vind, is dat ze door haar zelfmoord radicaal met het hof breekt. Je hoort haar roepen: 'Ik doe lekker niet meer mee!'

„Het is niet nodig om de *Hamlet* integraal te brengen, want er zit een hoop ruis in. Heel veel vertel ik met muziek. De meeste *Hamlets* zijn mij te steriel, te netjes. Dan denk ik: zeg het nou maar gewoon! Vandaar dat we een soort Hedenlands hebben gebruikt, vermengd met teksten van Heiner Müller.”

Uit *Hamlet*, regie Jeroen Kriek. Foto Gijs Haak

Jeroen Kriek over Hamlet en house

Shakespeare en de Spice Girls? Hamlet en house? In de stukken van de jonge regisseur Jeroen Kriek kan alles. Hij zoekt naar de betekenis van klassieke stukken voor jongeren.

Drie vragen over zijn nieuwe voorstelling Hamlet bij Growin' Up in Public. **Waarom altijd weer Shakespeare?** "Ik ben op zoek naar het tijdloze, het universele in stukken.

Shakespeare brengt gekende thema's die de tand des tijds overleefd hebben."

Waarom Hamlet? "De zoektocht van een jong iemand vind ik interessant. Wie ben ik en hoe ga ik hiermee om? Hamlet is een puber in optima forma."

Wat maakt jouw Hamlet anders dan alle andere? "Ik heb maar 20% van de oorspronkelijke tekst gebruikt. Voor het resterende deel heb ik met onder andere

laten inspireren door de film Naked en Heiner Müllers Hamletmachine. Daarnaast heb ik gekozen voor muziek, Requisieten, taalgebruik, een decor en een lokatie die in deze tijd passen."

9 okt Witte Theater IJmuiden; 13 nov Krakeling Amsterdam; 28, 29 nov Toneelschuur Haarlem (o.v.b.); 12 dec De Luifel Heemstede

